

**Użycie *gestów relewantnych* w 18 miesiącu
życia pozwala przewidywać zdolności
językowe dwulatków**

Anna Filip, Arkadiusz Białek, Marta Białecka-
Pikul, Maria Broda

Relewancja a komunikacja

(Grice, 1975; Sperber, Wilson, 1986; 2011; Tomasello i in., 2007)

- H. P. Grice (1975) – **zasada współpracy i implikatury konwersacyjne**
- **maksyma istotności** – „be relevant” („niech twój wkład w konwersację będzie relewantny)
- oczekiwanie przestrzegania zasady współpracy, w tym: maksymy relewancji – werbalna, ale i **niewerbalna** komunikacja (Sperber i Wilson, 1986)
- przekazanie informacji istotnej, dostępnej w ramach bezpośredniego otoczenia fizycznego lub wynikającej z niedawno **podzielanego doświadczenia** (*common ground*; Tomasello i in., 2007) – podstawa komunikacji

Gesty wskazujące jako „królewska droga do języka”

(*royal road to language for babies* – Butterworth, 2003)

- hipoteza „ciągłości komunikacji” (Iverson i Goldin-Meadow, 2005) – przedwerbalna, intencjonalna komunikacja (Camaioni, 1993) – protoimperatywy i **protodeklaratywy** (Bates, Camaioni, Volterra, 1975) **a rozwój języka**
- protodeklaratywy i **protoinformatywy** (Tomasello i in., 2007); **relewantność** informacji (Liszkowski i in., 2006; Liszkowski, Carpenter, Tomasello, 2008)
- **relacja odniesienia** (Brinck, 2004) – odniesienie do wspólnych doświadczeń – wywnioskowanie i *wyrażenie* znaczenia (**relewancja**); odniesienie do przeszłych, nieobecnych aktualnie obiektów itp.
- konkretne *typy* komunikacji protodeklaratywnej jako *selektywne* predyktory językowych umiejętności (Rowe i Goldin-Meadow, 2009)

Pytanie badawcze i hipotezy

- czy istnieje związek pomiędzy posługiwaniem się relewantnymi vs nierelwantnymi gestami wskazującymi a późniejszym rozwojem zarówno biernych, jak i czynnych zdolności językowych u dzieci?
- posługiwanie się gestami *relewantnymi* przez dzieci w wieku 18 miesięcy jest predyktorem poziomu rozumienia oraz produkcji mowy w wieku 2 lat

Metoda i przebieg badań

- pomiar gestów – 18 miesięcy ($M = 79$, $SD = 2$ tyg.); 343 dzieci (187 chłopców);
- pomiar rozumienia i produkcji mowy – 24 miesiące ($M = 104$, $SD = 1.89$ tyg.);
rozumienie – 308 dzieci (166 chłopców); produkcja – 342 dzieci (190 chłopców);
- **zadanie używania protoinformatywów („Ilustracje”; Białek, 2010) – pomiar gestów relewantnych**
- OTS-R (Haman & Fronczyk 2012) – bierna kompetencja językowa
- próbki mowy spontanicznej – czynna kompetencja językowa w trakcie wykonywania 3 innych prób badawczych

Zadanie używania protoinformatywów („Ilustracje”)

Faza wstępna

Ustalanie wspólnego doświadczenia

E: „Szkoda, że nie ma tam krówki”

Zadanie używania protoinformatywów ("ilustracje")

Faza I

E czeka przez 7 sekund na reakcję dziecka, nie oglądając się

Zadanie używania protoinformatywów ("ilustracje")

Faza II

niezależnie od reakcji dziecka, E 2 razy spogląda na ekran ALE na niewłaściwą ilustrację

Zadanie używania protoinformatywów ("ilustracje")

Faza III

tylko 2 ilustracje konia i owcy w górnej części ekranu; E: „Szkoda że nie tam krówki”

Zadanie używania protoinformatywów („Ilustracje”) Faza końcowa

4 obrazki, E reaguje na gest, a jeśli go brak – naprzemiennie patrzy na dziecko i obrazek

Metoda i przebieg badań

Gesty (18 mies.)

- ocena pierwszego gestu wskazującego w 3 fazach zadania;
- gest relewantny – w kierunku ilustracji przedstawiającej to samo zwierzątko-figurkę (lub tej części ekranu, gdzie wcześniej się ukazała); gest nierelwantny – w kierunku innej części ekranu (zgodność *Kappa* = .61)

Rozumienie (24 mies.)

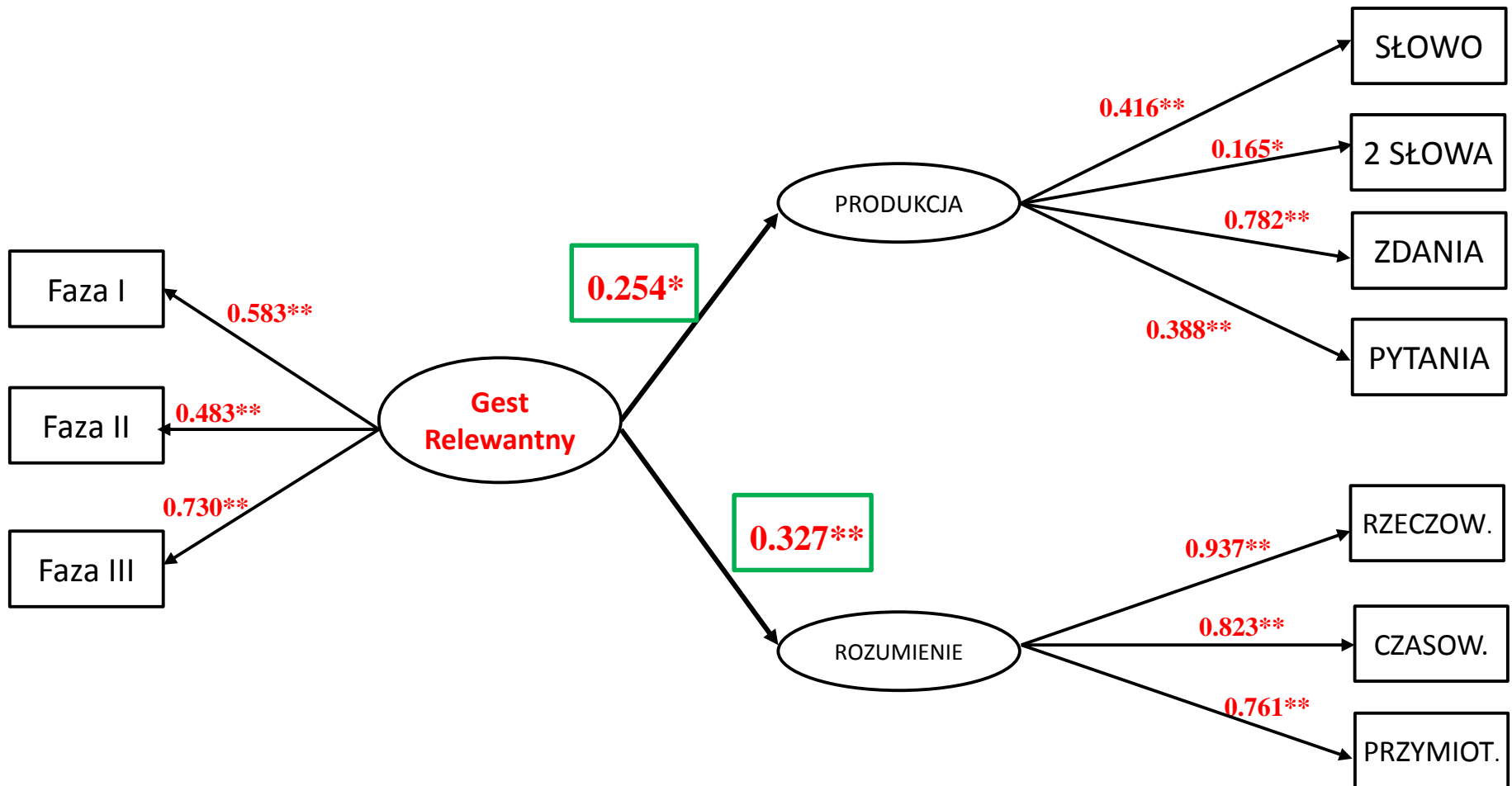
- wynik OTS-R

Produkcja mowy (24 mies.)

- suma spontanicznych wypowiedzi dzieci: 1) słowa oraz połączenia dwóch słów; 2) zdania; 3) pytania (zgodność $r = .83, p < .001$);

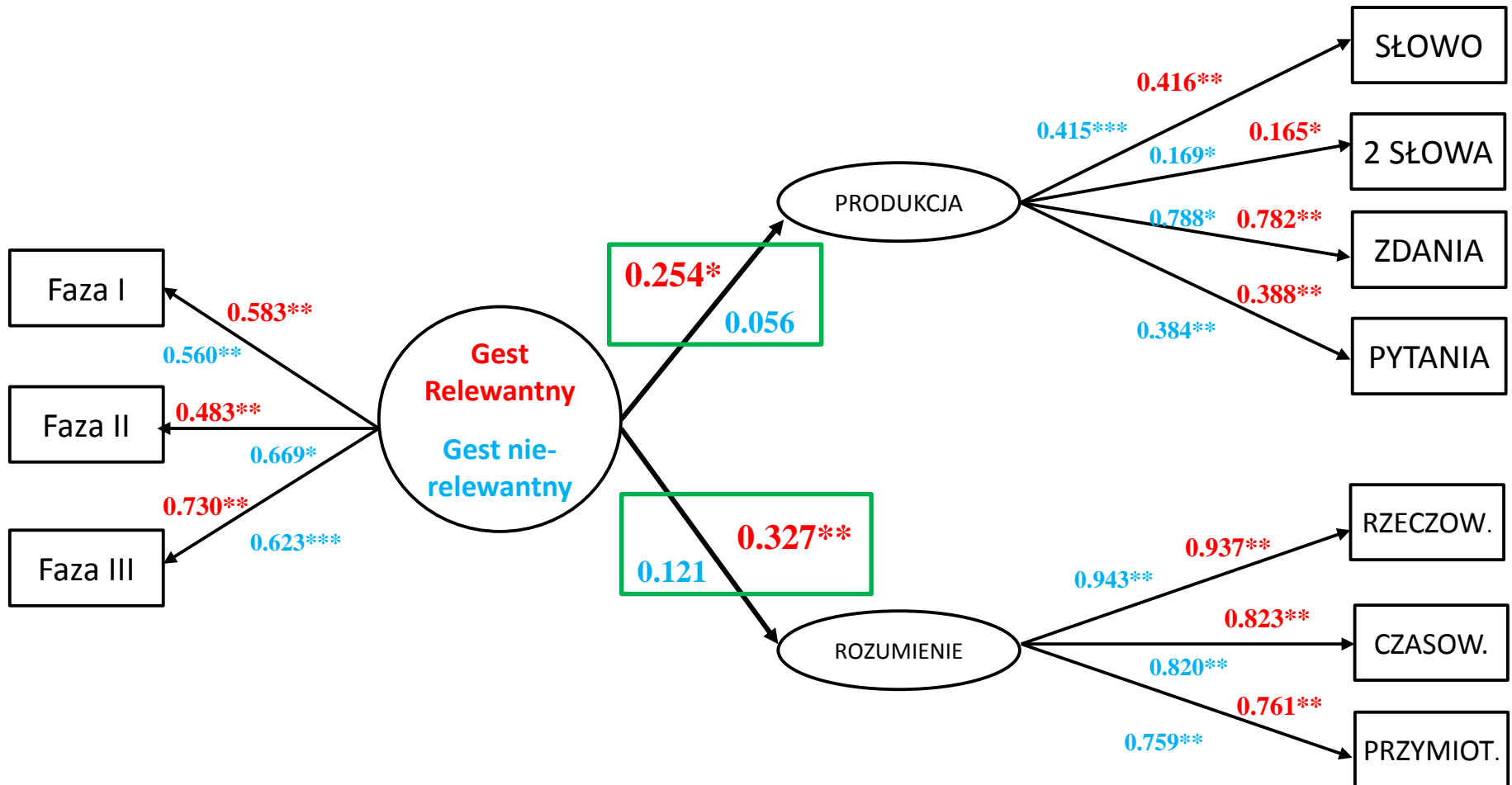
Wyniki

- posługiwanie się **gestem relewantnym** (18 mies.) – istotny predyktor poziomu czynnej ($\beta = 0.254, p = .020$) i biernej ($\beta = 0.327, p < .001$) kompetencji językowej w 2 r. ż.
- dobre dopasowanie modelu (CFI = 0.972; TLI = 0.960; RMSEA = 0.032)

Wyniki

- postępowanie się **gestem nierelevantnym** (18 mies.) nie pozwala przewidywać poziomu ani czynnej ($\beta = 0,056$, $p = .628$) ani biernej ($\beta = 0,121$, $p = .225$) kompetencji językowej w 2 r. ż.;
- dobrze dopasowanie modelu (CFI = 0.969; TLI = 0.956; RMSEA = 0.033)

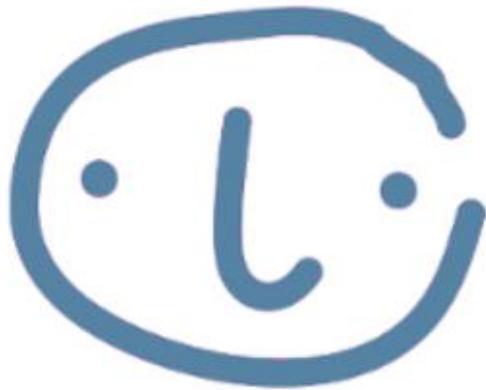

Dyskusja

- **posługiwanie się relewantnymi gestami wskazującymi (odniesienie do wspólnych doświadczeń) w 18 mies. życia pozwala przewidzieć poziom rozwoju czynnej i biernej kompetencji językowej 2latków;**
- **brak wartości predykcyjnej w przypadku gestów nierelevantnych, nieadekwatnie związanych z uprzednią wspólną interakcją;**
- *gest relewantny* – trafne rozpoznanie obiektu odniesienia; adekwatna reakcja (werbalna) (por. Goldin-Meadow i in., 2014; Olson i Masur, 2011); rozpoznanie intencji komunikacyjnej – jakość językowej informacji zwrotnej a rozwój języka;
- znaczenie aktywności własnej dziecka oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju językowego

Dziękuję za uwagę

Przeprowadzone badania są częścią projektu **Narodziny i rozwój zdolności do mentalizacji** (2011-2015; UMO-2011/01/B/HS6/00453) i zostały przeprowadzone w **Laboratorium Psychologii Rozwoju Małego dziecka**

child lab

Laboratorium Psychologii Rozwoju
Małego Dziecka

Gorące Podziękowania kierujemy do wszystkich Dzieci oraz ich Opiekunów, bez których ich przeprowadzenie nie byłoby możliwe